

BJÖRKERÅS SOM RUSTHÅLL

Ordet "rust" har att göra med det tyska "ross" (häst). Som rusthållare hade några bönder åtagit sig att tillsammans och mot skattelättnad sätta upp en ryttare med häst och utrustning för kavalleriet inom den indelta armén. Björkerås blev rusthåll 1682. Från 1684 ingick Björkerås i rusthållet Applehult som tillhörde Norra Skånska Kavalleriregementet, namnändrat 1801 till Skånska linjedragonregementet och från 1806 Skånska husarregementet. Rusthållets ryttare tillhörde hela tiden tredje korpralskapet inom regementets livkompani. Under det stora nordiska kriget 1700-21 och en tid därefter var rusthållet förstärkt med augmenthemmanet Hässleberga i Torna härad. Krigstiden var pressande för rusthållet och förutom att ersätta de ryttare och hästar som gick förlorade ålades rusthållet att tillsammans med några andra rusthåll även sätta upp en ryttare för Skånska tre- och femmänningsregementet till häst.

Rusthållet ansågs som svagt och från omkring 1730 ingick ett hemman i Gräsljunga i rusthållet i stället för Hässleberga. Bonden i Applehult var rusthållsförman och var den som ansvarade för rusthållet. Övriga rusthållsbönder bidrog framför allt ekonomiskt med fastställd skatt. Ryttaren bodde normalt i Applehult, där ett ryttartorp uppfördes i slutet av 1720-talet. Undantagsvis kunde ryttaren bo på något av de andra rusthållshemmanen. Under krigsåren under 1740- och 1750-talen medverkade rusthållet i vargeringen (ordet vargering har att göra med att värja sig), som innebar att en reservkarl i förväg skulle anskaffas i händelse av den ordinarie ryttarens frånfälle i krig. Vargeringen uppsattes åter vid kriget 1789-92 och 1808-12, som en reservbataljon vid regementet. Rusthållet Applehult delade denna börda med rusthållet Boalt. Vargeringsskarlen hade nr 56 i reservbataljonens livkompani. Vargeringen upphörde 1812.

1833 omorganiserades husarregementets skvadroner, varvid rusthållets ryttare vakantsattes. Nu anslogs rusthållet till att ställa häst till förste trumpetaren i skvadronsstaben samt svara för dennes beväpning och lön. Trumpetaren var en befälsperson och bodde på annan plats, vanligen i Helsingborg där musiken övade. Rusthållet upphörde troligen 1896.

Björkerås del i rusthåll:

REGEMENTE	RUSTHÅLLET'S NUMMER OCH NAMN	ANSLAGNA RUSTHÅLLSHEMMAN	RYTTARE		RESERV- KARL	
Gyllenstiernas skånska ryttare (1679-85)	76 Hesslehult	Hesslehult + Mjöbygget + Björkerås + Ravnarp + Möllegården	1682-84	okänd.	-	-
Norra skånska kavalleriregementet (1686- 1800), livkompaniet	100 Applehult (från 1684)	Applehult (tre hemman) + Björkerås (från 1684)	1684-1700	Hindrich Andersson , förmodligen född i Småland.	-	-
	99 Applehult (från 1688)	Applehult (tre hemman) + Björkerås + (från ca 1702)augmentet Hässleberga i Torna härad	1700-02	Staffan Ohlsson Öhrn , född 1680. Till Pommern 1700. Död i sept 1702 i Polen, troligen i någon mindre batalj. "Ryttaren dödd, hästen förderfvad".	-	-
			1702-03	Bengt Hall , i tjänst 15 okt 1702. Sårad våren 1703 i Pulutsk eller Thorn (i Polen), kasserad och hemskickad i juli 1703 "oduglig på grund av kriget".	-	-
			1703-04	Per (Petter) Björkman , i tjänst 1703. Stupade i slaget vid Posen (i Polen) 9 aug 1704.	-	-
			1704-	Sven Ahlman , i tjänst 1704. Deltog bl a i slagen vid Fraustadt och Kalish 1706 i Sachsen. I tjänst ännu 1707, längre har vi inte kunnat följa honom.	-	-
			1707-09	Oklart (Sven Ahlman eller någon annan). Regimentet krossades vid Poltava 1709.	-	-
			1709-28	Lars Larsson Appelberg , född 1688 i Markaryd. Antagen i okt 1709, då 21 år. Bodde i Applehult. Deltog i den oberidna fästningstruppen i Malmö 1709 samt vid belägringen av den norska fästningen Fredriksten 1718. Avsked 21 maj 1728.	-	-
			1728-29	Jonas Hilleroth . Antogs 13 nov 1728, överförd till rusthåll i Bjäre härad 22 mars 1729.	-	-

	109 Applehult (från ca 1730)	Applehult + Björkerås + Gräsljunga	1729-39	Germon (Germund) Larsson , född 1695 i Småland. Antagen 22 mars 1729, då 37 år. Avsked 2 nov 1739.	-	-
			1739-63	Johan Önberg , född 1715 i Visseltofta. Antagen 5 dec 1739, då 29 år, kom från nr 92 i Landskrona kompani. Deltog i Pommerska kriget 1757-62. Sista tiden sjuklig och fick avsked 13 jan 1763.	1741	Tue Erlandsson , 16 år, skåning, framfördes vid mönstringen men kasserades då han var för kort.
					?	?
					1757-	Jon Gunnarsson , född ca 1727 i Visseltofta (Boalt?).
			1763-76	Vakant (troligen mäktade rusthållsbönderna inte med bördan under oåren efter kriget).		
			1776-94	Lars Niklasson Appelgren , född 1757 i Bollberöd i Verum. Antagen 29 mars 1776. Använde Norretorp i Björkerås som ryttarbostad 1788-94. Deltog i kriget mot Ryssland 1789-90 som besättningsman på örlogsflottan. Avsked 20 mars 1794.	1788-90	Magnus Holmgren , född ca 1777, kasserades 31 aug 1790 pga en fotskada
					1791-ca 1795	Pehr Hurtig , född ca 1769 i Småland. Överförd från nr 55.
ca 1795-1802	Sven Rosenberg . Sjuklig, får avsked nov 1802.					
Skånska linjedragonregementet (1801-06), livkompaniet			1794-1809	Christen Berg , född 1774 i Skåne. Antogs 3 sep 1794, då 23 år. Deltog i kriget 1805-06 i Tyskland mot Frankrike. Fick avsked 28 nov 1809.	-1809	Tufve Gullberg . Tjänstgjorde 1808 ombord på flottan. 1809 är han permitterad och "sjuk på roten".
Skånska husarregementet (1806-1928), livskadronen			1810-18	Johan (Jon) Frej , född ca 1790 i Skåne. Antagen 14 jan 1810. Deltog i kriget mot Frankrike 1813-14 och närvarade vid slagen i Grossbeeren, Dennewitz och Leipzig samt striden	-1812	Anders Hurtig .

Ulf Björkdahl

			vid Bornhöft. Bodde i Applehult. Avsked 3 dec 1818.		
		1819-22	Johan Broström , född ca 1797 i Småland. Antagen 23 mars 1819, avsked 26 aug 1822. Bodde i Applehult.	-	-
		1822-32	Jöns Skans , född 1796 i Skåne. Antagen 2 dec 1822, kom från rusthåll 115. Överförd 27 okt 1832 till rusthåll 19.	-	-
	79 Applehult (från 1833)	1833-35	Vakant.	-	-
		1835-96?	Rusthållet tillhandahåller häst till förste skvadronstrumpetaren.	-	-